

Geen weg terug, ga door met die euro

Problemen door invoering van de euro zijn al langer bekend. De eenheidsmunt is vooral een politiek project, aldus *Coen Teulings*. Maar politieke motieven zijn ook goede motieven.

De initiatiefnemers van het burgerinitiatief naar de invoering van de euro willen weten of politici zich, bij de besluitvorming over het Verdrag van Maastricht, bewust waren van de risico's en of zij de burger een verkeerd beeld hebben voorgespiegeld. Is zo'n enquête een goede zaak?

Deze enquête lijkt me verspilde energie. Het is vragen naar de bekende weg, we weten het antwoord al. Bijna op het moment van de ondertekening van het Maastrichtverdrag schreef Barry Eichengreen, een bekend economisch historicus, een artikel met de veelzeggende titel: 'Should the Maastricht Treaty Be Saved?' Daarin beschreef hij in detail waarom het verdrag niet kon functioneren. Nagenoeg al zijn zorgen bleken bij de eurocrisis terecht. Een monetaire unie kan niet goed functioneren zonder een gemeenschappelijk begrotingsbeleid, maar de lidstaten waren toen niet bereid om dat te accepteren. Dat wisten de verantwoordelijke politici destijds donders goed. Zij gokten erop dat die ontbrekende bouwstenen later zouden worden toegevoegd, zodra zou blijken dat dit onvermijdelijk was. Zo is dat in de geschiedenis van de EU immers steeds gegaan: alleen onder druk worden politieke verhoudingen vloeibaar.

Waren deze problemen echt breed bekend? Waarom hebben politici het project dan toch doorgezet?

Alle problemen zijn uitgebreid in de krant besproken en ook daarna is de geschiedenis veelvuldig in detail beschreven. André Szász, de onlangs overleden oud-directeur van De Nederlandsche Bank, heeft er in 1999 een prachtig boek over geschreven, *The Road to European Monetary Union*. Het Centraal Planbureau heeft het in het boek *Euro(pa) in Crisis* (2011) ook allemaal uit de doeken gedaan. De verantwoordelijke politici, met name Mitterrand en Kohl, waren zich van de risico's bewust. Zij beschouwden de invoering van de euro echter niet als een economisch maar als een politiek project.

Wat was het politieke belang?

De discussie over de invoering van de euro speelde na de val van de Muur in 1989. Daardoor ontstond voor Kohl plotseling de mogelijkheid om Duitsland te herenigen. Hij had daar echter de instemming van andere landen voor nodig, met name van Frankrijk, liefst ook van Engeland. Thatcher wilde de hereniging van Duitsland voorkomen. Ze probeerde het vooroorlogse bondgenootschap tussen Frank-

---

Mitterrand wilde koste wat kost de Frans-Duitse as in stand houden

---

rijk en Engeland nieuw leven in te blazen om zo samen de Duitse hereniging te blokkeren. Onze premier Lubbers had sympathie voor dit idee. President Mitterrand voelde er echter niets voor. Hij zag de Duitse hereniging als onontkoombaar. Terecht lijkt me, en hij wilde koste wat kost de Frans-Duitse as in stand houden. Die as was de drijvende kracht achter het EU-succes. Mitterrand stelde Kohl één voorwaarde die Duitsland voor altijd aan het Europese project moest binden: invoering van de euro.

Maar ons zijn toch altijd enorme economische voordelen van Europa voorgespiegeld?

Nee. De veelbesproken voordelen kwamen voort uit de invoering van de interne markt, niet uit de invoering van de euro. De voordelen zijn eerder beschreven in een rapport van de Italiaanse econoom Paolo Cecchini, in 1988. Die voordelen - vooral meer handel - zijn ook gerealiseerd. De voordelen van de invoering van de euro waren minder duidelijk.

Was de euro daarmee louter een politiek project? Had de munt dan maar beter niet kunnen worden ingevoerd?

Nee, zo is het niet. Politieke motieven zijn ook goede motieven. Het is echt niet louter economie wat de klok slaat. Kohl en Mitterrand keken in 1990 aan tegen een ellendige geschiedenis van bloedige conflicten tussen Duitsland en Frankrijk. Mitterrands angst was dat Duitsland opnieuw zijn eigen weg zou kiezen. Het schrikbeeld van een herhaling van de geschiedenis kon herleven. Kohl was voor die angst niet ongevoelig. En dus werd besloten tot de invoering van de euro. Of die keuze toen juist was, daarover kun je van mening verschillen. Maar over de motieven die doorslaggevend waren, daarover bestaat geen misverstand. Baudet c.s. suggereren dat een parlementaire enquête een groot geheim zal onthullen. Dat is niet waar. Dat de euro vooral een politiek project was, was bij de ondertekening van het Verdrag van Maastricht al breed bekend.

Als de euro dan weinig voordelen heeft gehad, kunnen we er dan niet beter mee stoppen?

Dat is niet goed mogelijk. Het is als het bakken van een omelet: als je de eieren gebroken en door elkaar hebt geklutst, kun je daar niet weer ongebroken eieren van maken. Met de euro is het niet anders: als je er eenmaal aan begonnen bent, is er nauwelijks meer een weg terug.

Coen Teulings, NRC-columnist, is econoom en hoogleraar aan de universiteiten van Cambridge en Amsterdam.